

فضیلت کدام نماز بیشتر است؟ بعضی احادیث نماز صبح را سفارش میکنند ولی در قرآن روی نماز وسطی یعنی

ظهر تأکید میشود.

چرا در قرآن نام نمازها صریح بیان نشده؟ چرا از وسطی نام برده که تفاسیر متفاوتی دارد؟

پرسش: فضیلت کدام نماز بیشتر است؟ بعضی احادیث نماز صبح را سفارش میکنند ولی در قرآن روی نماز

وسطی یعنی ظهر تأکید میشود.

پاسخ:

احادیثی که سفارش به نماز صبح دارند سفارش و تأکید نسبت به انجام اول وقت و به جماعت انجام دادن نماز صبح دارند یعنی گرچه انجام همه نمازها به صورت اول وقت و جماعت فضیلت دارد اما نماز صبح و همچنین نماز عشاء از فضیلت بیشتری برخوردارند چنانکه در حدیثی از امام صادق (ع) می‌خوانیم: «مَنْ صَلَّى الْعِدَاةَ وَالْعِشَاءَ الْآخِرَةَ فِي جَمَاعَةٍ فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ مَنْ ظَلَمَهُ فَإِنَّمَا يَظْلِمُ اللَّهَ وَ مَنْ حَقَّرَهُ فَإِنَّمَا يُحَقِّرُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ؛ (۱) هر کس نماز صبح و عشاء را به جماعت بگذارد پس او در امان الهی داخل شده است و کسی که به چنین شخصی ظلم کند به خدا ظلم کرده و کسی که چنین شخصی را تحقیر کند خدای عزوجل را تحقیر کرده است».

اما تأکید و سفارش قرآن نسبت به صلاه وسطی (طبق این فرض که مراد نماز ظهر است) چنانکه از شأن نزول آن استفاده می‌شود تأکید بر عدم سهل انگاری در انجام نماز ظهر است.

در شأن نزول این آیه (۲) نقل شده که: «جمعی از منافقان گرمی هوا را بهانه برای ایجاد تفرقه در صفوف مسلمین قرار داده بودند و در نماز جماعت شرکت نمی‌کردند و به دنبال آنها بعضی از مؤمنین نیز از شرکت در جماعت خودداری کرده بودند و جماعت مسلمین کاهش یافت، پیغمبر اکرم (ص) از این جهت ناراحت بود حتی آنها را تهدید به مجازات شدید کرد، لذا در نقل شده که پیامبر (ص) در گرمای فوق العاده نیمروز تابستان نماز (ظهر) را با جماعت می‌گذارد و «حدیثی از «زید بن ثابت این نماز برای اصحاب و یاران سخت‌ترین نماز بود، به طوری که گاه پشت سر پیامبر (ص) یک صف یا دو صف بیشتر نبود، در من تصمیم گرفته‌ام خانه کسانی را که در نماز ما شرکت نمی‌کنند بسوزانم، آیه فوق نازل شد و اهمیت نماز ظهر: اینجا فرمود (را) (با جماعت) تأکید کرد. (۳)

از سوی دیگر اگر بگوییم که ذکر جداگانه نماز وسطی دلالت بر افضل بودن نماز ظهر نسبت به بقیه نمازها دارد باز هم با روایات منافاتی ندارد زیرا آنچه روایات در صدد بیان آن هستند برتری و فضیلت نماز جماعت صبح بر بقیه نمازها و آنچه قرآن دلالت دارد برتری و فضیلت اصل نماز وسطی و نماز ظهر بر بقیه نمازهاست.

پی نوشت ها:

۱. شیخ صدوق، من لا یحضره الفقیه، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۰۴ق، ج ۱، ص ۳۷۷.

۲. حَافِظُوا عَلَی الصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَ قَوْمُوا لِلَّهِ قَائِتِینَ (بقره (۲) آیه ۲۳۸) «در انجام همه نمازها، (به خصوص) نماز». ۲. «وسطی [نماز ظهر] کوشا باشید! و از روی خضوع و اطاعت، برای خدا بپاخیزید».

آیت الله مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، تهران، دار الکتب الإسلامیة، ۱۳۷۴ش، ج ۲، ص ۲۰۵.

پرسش: چرا در قرآن نام نمازها صریح بیان نشده؟ چرا از وسطی نام برده که تفاسیر متفاوتی دارد؟

پاسخ:

اسامی نمازها در واقع اشاره به زمان انجام آن نمازها در طول شبانه روز دارد و گرچه این اسامی در قرآن نیامده و معصومین (علیهم السلام) این اسامی را بکار برده اند اما به خود این زمانها در قرآن تصریح شده و آیات متعددی دلالت بر آنها دارد که

از جمله آنها آیه ۱۳۰ سوره طه است که خداوند متعال می فرماید
فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ غُرُوبِهَا وَ مِنْ أَنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَ اطَّرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ
تَرْضَىٰ

پس در برابر آنچه می گویند، صبر کن! و پیش از طلوع آفتاب، و قبل از غروب آن تسبیح و حمد پروردگارت را بجا آور و «
»! همچنین (برخی) از ساعات شب و اطراف روز (پروردگارت را) تسبیح گوی باشد که (از الطاف الهی) خشنود شوی
اشاره به نماز عصر (یا اشاره به نماز ظهر و عصر است که وقت «تعبیر «قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ» اشاره به نماز صبح و «قَبْلَ غُرُوبِهَا
آنها تا غروب ادامه دارد)

((مِنْ أَنَاءِ اللَّيْلِ» اشاره به نماز مغرب و عشاء و همچنین نماز شب است))

اطَّرَافَ النَّهَارِ» یا اشاره به نماز ظهر است، و یا اشاره به نمازهای مستحبی است که انسان در اوقات مختلف روز می تواند انجام
دهد.

اما درباره تعبیر «صلاه الوسطی» که در آیه ۲۳۸ بقره آمده باید بگوییم که گرچه تفاسیر متعددی از سوی مفسران مطرح شده
اما با قرائن مختلفی که در دست است روشن است که منظور همان نماز ظهر است زیرا علاوه بر اینکه نماز ظهر در وسط روز
انجام می شود، و شان نزول آیه نیز گواهی می دهد، روایات متعددی که از معصومین (علیهم السلام) نقل شده بر آن تاکید
دارند.

در شأن نزول این آیه آمده که جمعی از منافقان گرمی هوا را بهانه برای ایجاد تفرقه در صفوف مسلمین قرار داده بودند و در
نماز جماعت شرکت نمی کردند و به دنبال آنها بعضی از مؤمنین نیز از شرکت در جماعت خودداری کرده بودند و جماعت
مسلمین کاهش یافت، پیغمبر اکرم ص از این جهت ناراحت بود حتی آنها را تهدید به مجازات شدید کرد، لذا در حدیثی از
«زید بن ثابت» نقل شده که پیامبر (ص) در گرمای فوق العاده نیمروز تابستان نماز (ظهر) را با جماعت می گذارد و این نماز
برای اصحاب و یاران سخت ترین نماز بود، به طوری که گاه پشت سر پیامبر (ص) یک صف یا دو صف بیشتر نبود، آیه فوق
نازل شد و اهمیت نماز ظهر را (با جماعت) تاکید کرد

بنابراین نام بردن از صلاه وسطی و تاکید روی این نماز به خاطر این بوده که بر اثر گرمی هوای نیمروز تابستان، یا گرفتاریهای
شدید کسب و کار، نسبت به آن کمتر اهمیت می دادند، آیه فوق اهمیت نماز وسطی، و لزوم محافظت بر آن را مورد تاکید قرار
داده است.

آیت الله مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، تهران، دار الکتب الإسلامیة، ۱۳۷۴ ش، ج ۲، ص ۱۰